

NATUURGENOTEN

Vereniging voor Natuurbescherming
Zuidwolde en Omgving

No. 71
September 2025

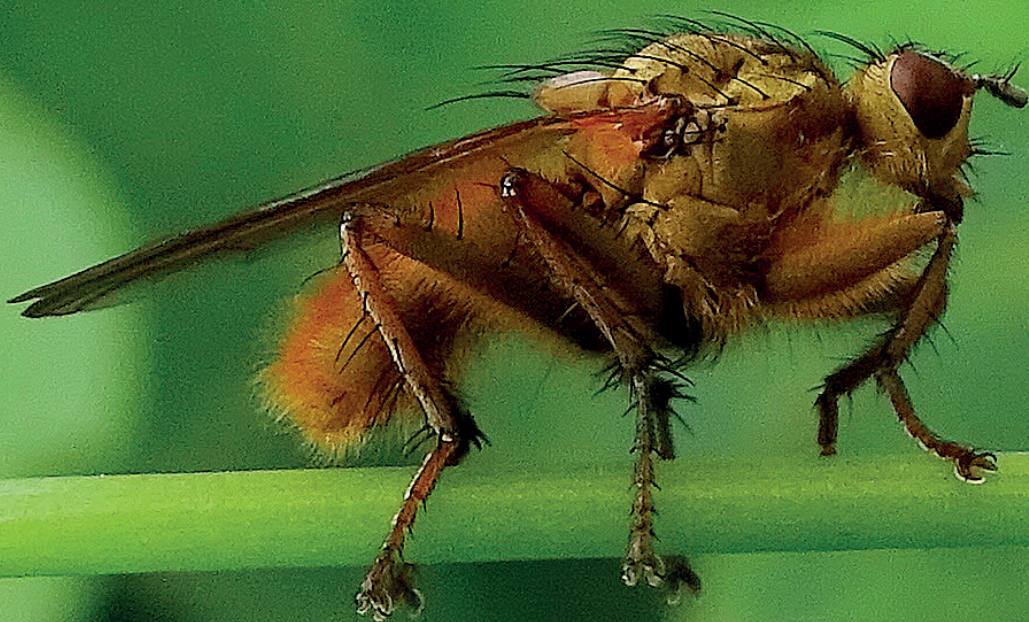
AKOUSTISCHE MESTSTOF

Hoe planten, vegetatie en struiken
sneller groeien door vogelzang

WAAR ZIJN DE VLINDERS?

NACHTVLINDERS & STEENUILTJES

Activiteiten van de nieuwe jeugdgroepen

BRILLEN
LENZEN
OOGZORG

Hoofdstraat 95 | 7921 AE | Zuidwolde | 0528-373575

info@marco-optiek.nl | marco-optiek.nl

Marco Optiek

MITRA Slijterij Visser

Hoofdstraat 68, Zuidwolde Dr.
0528 372433

**GESPECIALISEERD IN
WHISKY'S EN
SPECIAAL BIEREN**

Ma. 11.00 - 17.30 u	Do. 09.00 - 17.30 u
Di. 09.00 - 17.30 u	Vr. 09.00 - 19.00 u
Wo. 09.00 - 17.30 u	Za. 09.00 - 17.30 u

www.mitra.nl

**100% lokaal
100% duurzaam**

Reestdal Energie, van de bevolking voor de bevolking.
Een energiecoöperatie uit uw regio.

- Het leveren van de meest duurzame energie voor de particuliere en zakelijke markt
- Advies verduurzaming eigen woning of bedrijf
- Levering zonnepanelen
- Investeren in lokale projecten

VanOns
ReestdalEnergie
06-12455573 • reestdal-energie.nl

Burg. Tonckensstraat 51
7921 KB ZUIDWOLDE
Tel.: 0528-371767

Een greep uit ons assortiment:

Afrasteringsmateriaal
Gereedschappen
Klompen-Laarzen
Installatiematerialen
Tuingereedschappen

Ladders-Trappen
Zweedse mullen
IJzerwaren
Hordeuren
Raamhorren

Partyservice Steenberg

Voor al uw hapjes, salades en buffetten

Bernhardlaan 35 - 7921 CE Zuidwolde - Tel. 0528-372304

www.partyservicesteenbergen.nl

HAGECA
reclame

WWW.HAGECA.NL

INDUSTRIEWEG 14d ZUIDWOLDE T. (0528) 373 815

*Frees / graveerwerk...
Full color printing...
Beletteringen...
Lichtreclame...
Gevelletters...*

*Dok door ons geleverd
de full-color borden van het
"Vlinderommetje"*

Bestuurssamenstelling

Voorzitter (a.i.)

Mevr. Irmgard Ballast

bestuur@natuurverenigingzuidwolde.nl

Secretaris van bestuur

Dhr. Bas Slot

rslot@gmail.com

Penningmeester

Aukje Dekker

penningmeester@natuurverenigingzuidwolde.nl

Lid van bestuur

Dhr. Albert Heere

albertheree@gmail.com

Lid van bestuur

Dhr. Dick Hein

janniedickhein@gmail.com

Lid van bestuur

Mevr. Mieke Holtmaat

Mieke_holtmaat@hotmail.com

Lid van het bestuur

Dhr. Bert Hilferink

jokeenberthilferink@gmail.com

Nieuwsbrief

Dhr. Carl Maurits

carlgem@gmail.com

Bezorging Natuurgenoten

Aukje Dekker en Bas Slot

Ontwerp en illustraties Natuurgenoten

Lutsia Kors

Productie drukwerk

Drukkerij van Dijk, Meppel

Foto's van Joop Verburg tenzij anders vermeld.

Omslagfoto: Hoewel de naam anders suggereert, is de strontvlieg eigenlijk een prachtig insect.

Dit nummer van Natuurgenoten is ook te zien op de website: www.natuurverenigingzuidwolde.nl

E-mail: info@natuurverenigingzuidwolde.nl

Rekeningnummer IBAN: NL83INGB0004398446

WAT IS ER TE LEZEN?

- 5** Van de voorzitter
- 6** Verslag jaarvergadering
- 7** Een flitsende start van de jeugdgroep 7/8!
- 8** Jeugdgroep VO
- 10** Natuurlijk Zuidwolde
- 19** Vogelexcursies 2025
- 20** Otter-shitdag
- 21** Excursie Struunpad
- 22** Excursie biodiversiteit
- 23** Oud-Hollandse Spelen
- 24** Herfst- en Winterprogramma
- 26** De jaarlijkse NVZ Slootjesdag
- 27** Nestkastroute in Falieberg
- 28** Nestkast Falieberg route 2
- 29** Boederijfietstocht voor kinderen
- 30** Plantenwerkgroep
- 31** Brede wespenorchis: verlokker...
- 32** Onze steenuilen
- 33** Broedresultaten van de Kerkuilen in 2025
- 34** Vlinderrommetje
- 35** Vlinderwerkgroep: dagvlinders
- 36** Nachtvlinders
- 38** Vlindertuin of meer?
- 40** Overige insecten
- 41** Paddenstoelenwerkgroep
- 42** Steenuilen en Ransuilen aan de Linderveldweg
- 43** Planten en bomen gedijen bij muziek vogelzang
- 44** Enkele bevindingen betreffende de ecoducten
- 45** Woningnood verholpen!
- 45** Werkgroep landschapsbeheer
- 46** Dankbetuiging

VAN DE VOORZITTER

Wat was het mooiste moment van het afgelopen half jaar? Was dat de genereuze financiële gift van één onzer leden? Was het de vraag vanuit de projectontwikkelaar om mee te denken over de inpassing van natuur bij nieuwbouwplannen voor Zuidwolde-Oost? Was het die Sleedoornpage, die opeens op de Late Guldenroede bleek te zitten? Het terugvinden van het Moeraszoutgras tijdens een avond van de plantenwerkgroep? Of de inzet van onze vrijwilligers om de Buningshof (intern en extern) toonbaar te houden?

Ik kan nog een heleboel opties bedenken, allemaal mooie of verrassende gebeurtenissen, maar stipt op 1 staat toch wel de voldoening dat het ons gelukt is om twee jeugdgroepen bij elkaar te krijgen met jongeren, die de natuur een warm hart toedragen. Jongeren, die genieten van het buiten zijn, die willen weten hoe een bepaald insect heet, die misstil bij een dassenburcht zitten te wachten, die vol tederheid een steenuiltje vasthouden. Hoe belangrijk is het om jouw eigen fascinatie voor de natuur door te kunnen geven? Er leven vragen bij die jongeren over de staat van de natuur.

**Eén van hen vroeg zich af,
hoe het met de wereld
verder moet, als er zoveel
minder bijen en andere
insecten leven: hoe moet
het dan met de bloemen, met
ons eten, met... de wereld?**

Bescherming en behoud van de natuur begint bij verwondering. Dat proberen wij ze mee te geven.

Achter de schermen is ook hard gewerkt. Een al lang gekoesterde wens is in vervulling gegaan: we hebben inmiddels twee vernieuwde websites. De beide websites (van de Natuurvereniging en van het

Vlinderrommetje) hebben we een strakkere vormgeving gegeven, een verbeterde inhoud en ze zijn nu ook op een mobieltje goed te bekijken. Het vergde veel overleg met Jannine van J9Design. En helemaal dankbaar zijn we voor het vele werk van Roel Metselaar, onze webmaster. Alle oudere archieven, foto's en waarnemingen heeft hij handmatig overgezet naar de nieuwe website, een hele klus! Iemand anders, die achter de schermen hard heeft gewerkt, is Martin Maat. De kastjes van de nestkastjesroute hadden een verbeter-ronde nodig, want sommige waren geplunderd, mogelijk door eekhoorns of marters. Om dit vandalisme tegen te gaan heeft Martin een extra moeilijke toegang op alle kastjes gemonteerd.

Langzaam leer ik hoe de Natuurvereniging in elkaar steekt, wie wie is, hoe de weg te vinden naar belendende verenigingen en organisaties op gemeentelijk en provinciaal niveau.

Het valt natuurlijk niet mee om in de voetsporen van Joop te treden, die zolang voorzitter is geweest. Zijn gedrevenheid inspireert mij en ik ben blij met zijn blijvende betrokkenheid. Daarnaast voel ik mij gesterkt door een fijn bestuur, dat mij met raad en daad terzijde staat.

Uw voorzitter, Irmgard Ballast

VERSLAG JAARVERGADERING

Op 26 maart 2025 opent bestuurslid Dick Hein de vergadering door voor zo'n 40 aanwezige leden iedereen welkom te heten en te danken voor hun aanwezigheid. De vele vrijwilligers van de vereniging worden bedankt voor hun inzet. Ook Roel Metselaar (website vanuit Hongarije) en Carl Maurits (Nieuwsbrief vanuit Spanje) worden bedankt voor hun aandeel na de notulen en het financieel jaarverslag (goedgekeurd door de vergadering).

Een aanwezig lid oppert de mogelijkheid om via de lokale notaris aandacht te verkrijgen bij mensen die daar consulteren voor een testament. Het bestuur neemt deze suggestie mee. Ook wordt gevraagd of de vereniging een ANBI status heeft (Algemeen Nut Beogende Instelling) met bijbehorende belasting faciliteiten. Geert geeft aan dat niet het geval is, in het verleden wel gesproken is over het uitzoeken of deze status van toegevoegde waarde is. Het bestuur neemt dit mee. Een ander lid geeft aan dat de Rabobank lokale verenigingen sponsort. Geert geeft aan hiervan op de hoogte te zijn, maar dat dit alleen geldt voor verenigingen die een rekening hebben bij de Rabobank. Dat is niet het geval.

Dick geeft aan dat door vertrek van twee bestuursleden er twee posities zijn vrijgekomen. Geert Smid verlaat na 2 los van elkaar staande periodes als penningmeester en na 30 jaar verlaat Tineke Bos als algemeen bestuurslid het bestuur. Beide

worden uitvoerig bedankt voor hun inzet en betrokkenheid. Zij zullen gemist worden.

Vervolgens geeft Dick aan dat ook twee nieuwe bestuursleden zich kandidaat stellen. Irmgard Ballast als voorzitter ad interim en Aukje Dekker als penningmeester. Beide hebben zich reeds voorgesteld in Natuurgenoten. Er zijn geen bezwaren tegen de benoeming van beide, waarmee zij officieel als bestuursleden worden benoemd.

Irmgard en Aukje hebben een presentatie gemaakt met de hoogtepunten 2024. Irmgard neemt de hoogtepunten van het afgelopen jaar door. Zo terugkijkend is er veel georganiseerd voor jong en oud. Joop Verburg zet het wel en wee van het vlinderrommetje uiteen. Joop geeft aan dat Jaap Vliegenthart na talloze jaren inzet stopt met de coördinatie van het vlinderrommetje en doet een beroep op de aanwezigen en de leden. Jaap wil zijn taak een tijdje blijven waarnemen totdat een nieuwe coördinator is gevonden.

Dick sluit vergadering en na een kop koffie/thee geeft Albert Henkel (voormalig boswachter voor Natuurmonumenten in Dwingelderveld) een mooie presentatie over zijn werk in het Dwingelderveld en over zijn favoriete natuurgebied Jaegerborg Dyrehavn in Denemarken, die voorzien is van mooie anekdotes, inhoudelijke informatie en van veel mooi beeld- en geluidsmateriaal.

Bas Slot, secretaris

EEN FLITSENDE START VAN DE JEUGDGROEP 7/8!

Wat een opkomst! Op woensdagmiddag 9 april zijn we gestart met de groep 7/8 van de basisscholen. Het idee is om deze groep meer een eigen inbreng te geven met betrekking tot waarnemingen en onderzoeken in de natuur. Maar liefst 13 jongeren hebben deze eerste uitdaging aangenomen. Daar zijn we uiteraard heel erg blij mee. Rond half drie waren alle deelnemers op Buningshof. Een geweldige plek om samen te starten deze keer. Het weer hielp uiteraard ook mee. Zonnetje en niet te warm. We hadden de middag in drie delen gesplitst: een onderdeel brainstormen, een onderdeel "escaperoom" en een onderdeel "waterdiertjes vangen".

Brainstormen: Met de groep hebben we nagedacht welke onderwerpen aan bod zouden moeten komen. Dat leverde, onder het genot van een drankje en koekjes, een stortvloed aan ideeën op! Daar gaan we naar kijken.

Escaperoom: Mieke had een mooie puzzel gemaakt voor de groep. Deze moest in twee- of drietallen worden opgelost. Er werd hard gewerkt en iedereen had de oplossing gevonden: Superspeurders!

Beestjes vangen: Met schepnetten gingen we naar de vijver bij de Buningshof. Dat was eerst een hele teleurstelling: veel blad, veel riet. Dat wordt 'm niet. Maar deze doorzetters gaven niet op en binnen de kortste keren waren de enthousiaste kreten niet van de lucht: zoetwaterpissebedden, jufferlarven, libelle-larven, een stekelbaarsje, kevertjes en vooral heeeeeel veel kokerjuffers. Bijzonder van de kokerjuffers was de gevarieerde samenstelling van de kokers. En dat in zo'n klein vijvertje!

Tenslotte hebben we de middag geëvalueerd. En wat fijn om te horen dat de kinderen deze middag zo gewaardeerd hebben: van 8 tot 9 1/2 gaven ze als cijfer! Hopelijk was dit de flitsende start van een bloeiende jeugdgroep van onze Natuurvereniging.

Jeugdmiddag in het Voedselbos - Leren, ontdekken en genieten!

Tijdens een gezellige en leerzame jeugdmiddag trokken we het voedselbos die stond in het teken van natuurbeleving, spelenderwijs leren over het voedselbos en aandacht voor biodiversiteit. Door middel van een natuurbingo werden de kinderen uitgedaagd om goed om zich heen te kijken, vragen te stellen en actief bezig te zijn in het bos. We leerden over alles wat er groeit en bloeit, plukten rijpe bessen en kraakte walnoten. Met natuurlijke materialen maakten we een prachtig natuurschilderij en hielpen we met het verspreiden van houtsnippers bij de fruitbomen. Een van de hoogtepunten was het stoken van een vuurtje waarop we zelf kruidenthee maakten van vers geplukte kruiden. Als kers op de taart bakten we heerlijke wafels. Het was een middag vol natuur, creativiteit en gezelligheid!

Mieke Holtmaat en Bert Hilferink

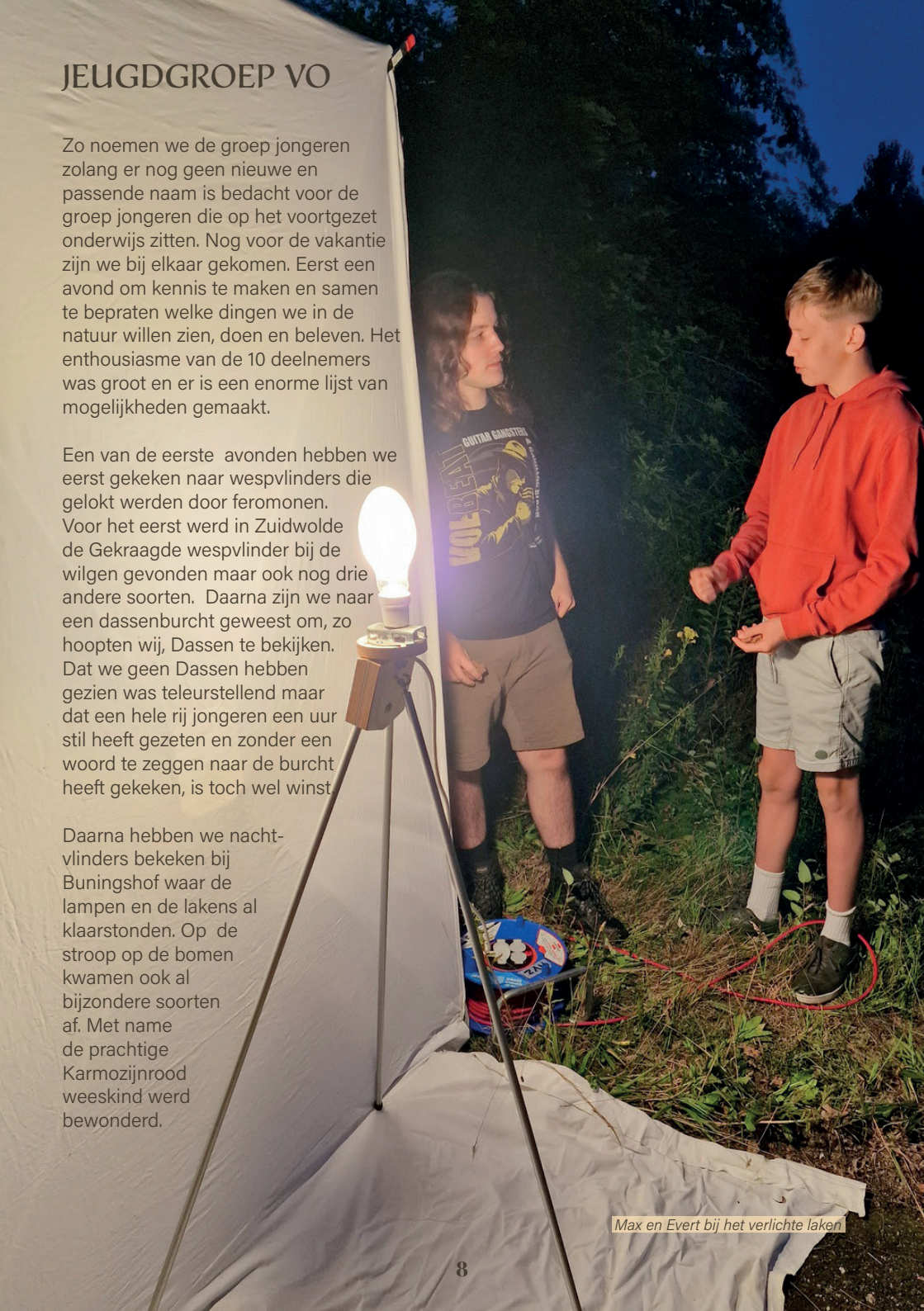

JEUGDGROEP VO

Zo noemen we de groep jongeren zolang er nog geen nieuwe en passende naam is bedacht voor de groep jongeren die op het voortgezet onderwijs zitten. Nog voor de vakantie zijn we bij elkaar gekomen. Eerst een avond om kennis te maken en samen te bepraten welke dingen we in de natuur willen zien, doen en beleven. Het enthousiasme van de 10 deelnemers was groot en er is een enorme lijst van mogelijkheden gemaakt.

Een van de eerste avonden hebben we eerst gekeken naar wespvlinders die gelokt werden door feromonen. Voor het eerst werd in Zuidwolde de Gekraagde wespvlinder bij de wilgen gevonden maar ook nog drie andere soorten. Daarna zijn we naar een dassenburcht geweest om, zo hoopten wij, Dassen te bekijken. Dat we geen Dassen hebben gezien was teleurstellend maar dat een hele rij jongeren een uur stil heeft gezeten en zonder een woord te zeggen naar de burcht heeft gekeken, is toch wel winst.

Daarna hebben we nachtvlinders bekeken bij Buningshof waar de lampen en de lakens al klaarstonden. Op de stroop op de bomen kwamen ook al bijzondere soorten af. Met name de prachtige Karmozijnrood weeskind werd bewonderd.

Max en Evert bij het verlichte laken

Vooral toen Joop voordeed dat je met de top van een grasspriet op de vleugels kunt strijken waardoor de vlinder zo iets heeft van "hé gekkerd, niet doen" en daarbij de vleugels spreidt waardoor je de schitterend rood gekleurde ondervleugels kunt zien. Die avond kregen we ook 125 verschillende soorten nachtvlinders te zien. Op de mooie warme avonden in juli zijn we ook nog met nachtvlinders in de Vlindertuin bezig geweest. Ook daar kwamen bijna 100 soorten op het licht af.

Steenuil ringen met de jeugd VO

Woensdag 21 mei zijn we met een paar jongeren van de werkgroep jeugd-VO gaan kijken bij het ringen van steenuiltjes. Eerst gingen we kijken bij een kast van de familie Veerman. Hier werden 4 uiltjes opgemeten, gewogen en geringd. Ook moeder steenuil, die nog niet geringd bleek, kreeg een ringetje om haar poot. Tot schrik van Evert had zijn steenuiltje best scherpe nagels, waarmee hij zich stevig in de mouw van Everts jas vastgreep. De steenuilen van Heleen en Fenna bleven heel rustig zitten. En Hidde keek het eerst eens allemaal aan.

Daarna ging de tocht verder naar Veeningen, naar de familie ten Kate. Hier waren 5 kleine steenuiltjes, die opnieuw door Gerrie de Lange behendig uit hun kast werden gehaald. Deze uiltjes kregen het zwaar te verduren, want behalve de belangstelling van onze vier jongeren, kregen zij ook veel bekijks van de kinderen (en ouders), die meededen aan de wandelvierdaagse, waarvan de route pal langs de steenuilenkast bleek te lopen. Het

werd daardoor wel een mooi feestje. Ringer Harm Bloemhof liet graag zien wat het ringen van de steenuilen inhield, Roelof Nijboer beantwoordde de talloze vragen (ook van onze jongeren) en Heleen, Fenna, Hidde en Evert wierpen zich op als volleerde begeleiders van een steenuilen-excursie. Voorzichtig lieten zij de jongere kinderen de steenuiltjes aaien, die zij in hun handen hadden. Een mooie manier om te laten zien wat je kunt bereiken door deze prachtige vogeltjes te beschermen met het plaatsen van geschikte nestkasten.

Irmgard Ballast

NATUURLIJK ZUIDWOLDE

Het afgelopen halfjaar is anders dan eerdere jaren. minder verantwoordelijkheid voor de organisatie maar wel steeds met Natuurgeloven bezig want ik registreerde iedere bijzonderheid waarover ik hoorde of die ik toegestuurd kreeg. Zo valt er veel te delen en te beschrijven en nu ik eenmaal bezig ben, nog meer dan ik dacht. Verder besteed ik (samen met Irmgard) heel graag tijd aan de jeugdgroep VO (voortgezet onderwijs) om jongeren de bijzonderheden en veelzijdigheid van de natuur bij te brengen. Niet door ze alles voor te zeggen, maar door ze op een spoor te zetten.

Vogels

Freddy mager stuurde een filmpje van een Merelgevecht (zie de website). Imposant om te zien hoe fanatiek en langdurig zij strijd voerden. Geert Bakker zag ook twee mannetjes merels in de voortuin. Hij schreef:

"Ze hielden elkaar scherp in de gaten. Iets met een territoriumgrens waarschijnlijk. Door dat gedoe zagen ze de Sperwer niet. Die zag hen wel. Pijlsnel kwam hij naar beneden en kreeg er eentje te pakken."

"Wat later vloog ze weg met in haar klauwen een dood zwart vogellichaampje. Wij zagen het allemaal aan. Drama..? Och..! Wel een pregnant stukje puur natuur en dat op slechts ca 10 meter afstand van ons voorraam. Conclusie: de natuur is soms (vaak?) meer vreetzaam dan vreedzaam."

De felle blik van een Sperwerman

Maud Maas fotografeerde een Bonte vliegenvanger in het vogelbad in haar tuin en Reinier Logcher meldde een broedgeval van een Grauwe vliegenvanger bij hem thuis.

Bonte vliegenvanger (Maud Maas Geesteranus)

Grauwe vliegenvanger (Carl Maurits)

De familie Fernhout zag Appelvinken in de tuin. Zelf zag ik langdurig het succesvolle broeden van de Gekraagde roodstaart in de Vlindertuin. In de nestkast aan het info-huisje werd gebroed en uiteindelijk heb ik ook de jongen uit zien vliegen.

Gekraagde roodstaart in de Vlindertuin

Ik dacht dat na 4 jaar een Nachtegaal bij de Vlindertuin en in 2024 en 2025 geen terugkeer, dat de Nachtegaal uit Zuidwolde was verdwenen. Hoe blij was ik te horen dat Gerrie de Lange meldde dat achter hun huis aan de Reuvenkamp de Nachtegaal geruime tijd te horen is geweest. De Merlin-app (gratis en zeer effectief voor wie weten wil welke vogel er in de buurt zingt) bevestigde dit en in de Nachtegaal kan Merlin zich niet vergissen.

Op 8 aug. meldde Sander Lelieveld uit Fort een bijzonder vogelverhaal. Zo maar stuurde hij een bericht over wat hij in de buurt gezien had: 2 jonge Wielewalen, een paartje Boomvalken en een paartje Kraanvogels en een paartje Steenuilen met een jong. Wanneer je op je wandelingen goed rondkijkt is er zoveel moois te zien. Dat blijkt maar weer.

Vos met Karper
(Philip den Brabander)

Zoogdieren

Het begon met een excursie om sporen te vinden van Otters. De Otter is hier al gezien en nu werd gekeken op welke plekken sporen te vinden zijn in Zuidwolde. Joke Laroi schrijft daarover een verslag. Henk Boele beschreef een ontmoeting in april op de Meppelerweg vanuit de auto: hij moest stevig remmen om twee parende Steenmarters niet onder de wielen te krijgen. Ze vluchtten ieder een kant op. Hij hoopt maar, dat ze elkaar later toch weer vinden. Jan Erik Plantinga had een ontmoeting met de zeldzame Wasbeerhond. Wel is die soort duidelijk aan een opmars bezig in Drenthe.

Wasbeerhond (Frits Kruizinga)

Een zeer onverwachte ontmoeting had Marga Bouwers van de Dingspel. Toen zij met de auto van huis ging zag ze bij de Drostenstraat een Reekalf lopen. Dat is wel heel vreemd. Het dier rende weg en gelukkig ging hij op de Marsen de richting van de rotonde en het Faliebergbos op. Te hopen is dat het toch goed komt. Van deze drie bijzondere ontmoetingen zijn jammer genoeg geen beelden. Die zijn er wel van passerende zoogdieren op de ecoducten. Op Suthwalda passeerde een Bunzing. Omdat hij rustig liep is duidelijk het gezichtsmasker te zien waar de Bunzingen aan te herkennen is (zie pagina 44). De allergekste foto kreeg ik van Philip de Brabander. De camera op Stiggeltie had een Vos opgenomen met een enorme Karper in zijn bek. Dat een Vos ook dat op zijn menu zou zetten, had ik niet gedacht.

Planten

Wij krijgen weinig meldingen van planten via de website. Kennelijk wordt daar minder op gelet, terwijl de plantenwereld toch zo belangrijk is. Bij de wekelijkse zoektochten van de plantenwerkgroep worden toch regelmatig bijzondere tot zeer bijzondere soorten gevonden. Daarover meer bij de werkgroep. In dit kader is het wel mooi om als voorbeeld te kijken naar de resultaten van een zoektocht naar wilde planten in de Vlindertuin en de directe omgeving. Daar registreerde ik 142 wilde en verwilderde plantensoorten. Juist

Straatwolfsmelk
(Irmgard Ballast)

die diversiteit zorgt voor veel verschillende insecten en ander leven. Irmgard Ballast vond op de stoep voor de Regio-bank in de Hoofdstraat een plantje dat nog niet eerder in De Wolden was gemeld. Dat betrof Straatwolfsmelk; zeker een leuke vondst. Ook leuk is de aanwezigheid van Kaal breukkruid op een oprit van een bedrijf aan de Handelsweg.

Kaal breukkruid

Ook op plantengebied heeft Zuidwolde een rijke en verrassende natuur.

Dagvlinders

Met de dagvlinders gaat het niet goed. Dat zien we niet alleen zelf, het wordt ook uitgebreid besproken in de berichtgeving van de nationale Vlinderstichting. Er was een korte opleving eind juni (vroeger dan anders maar ook slechts een paar dagen durend) maar daarna was het weer treurig en waren er nog minder vlinders dan vorig jaar. Toch laat ik maar weten welke berichten binnenkwamen. De allereerste melding kreeg ik op 3 maart van Karin Boer. Zij zag de eerste Citroenvlinder. Daarna volgden waarnemingen van de andere vroege dagvlinders zoals Dagpauwoog en Gehakelde aurelia en ook weer de Grote vos. Het is beslist de moeite waard om op het gedrag van vlinders te letten. Je ziet dan dat een vinder op zoek is naar een plant of een gras waarvan haar rupsen leven. Ze vliegt van plant naar plant en wanneer ze een goed plant heeft gevonden (voornamelijk met de reukorganen op haar antennes en haar poten) dan legt ze daar een of meer eitjes op. Zo zag ik een Bont zandoogje een eitje leggen op een grasspriet in de Vlindertuin en door goed

te blijven kijken kon ik het eitje terugvinden en fotograferen.

Bont zandoogje

Eitje Bont Zandoogje

Datzelfde gold ook verschillende keren voor koolwitjes, die alleen op kool en andere kruisbloemigen eitjes leggen. Maud Maas Geesteranus gaat daarin nog verder. Zij volgt het hele rupsenleven van sommige soorten en fotografeert eitjes rupsen, poppen en het uitkomen van de vlinder, zoals van de Atalanta.

*Rupsje van Atalanta kruipt uit het ei
(Maud Maas Geesteranus)*

Over geduld en zorg gesproken: Hannie Prins vertelde dat zij een Landkaartje gered heeft uit een glas ranja. Ze heeft de vlinder voorzichtig op haar hand laten lopen. Daarna in de zon gezet om te drogen. Vervolgens via een sprietje laten lopen naar een warm plekje in de zon. Toen het voldoende warm en droog was, vloog de vlinder naar het groen. Hulde aan Hannie!

Landkaartje gered door Hannie

Van verschillende kanten kreeg ik meldingen van Koninginnenpages. Dankzij het warmere een droger weer zien we die steeds vaker in ons land en in groentetuinen worden ze ook regelmatig waargenomen. Clara van Dijk meldde al verschillende keren Koninginnenpages in haar tuin en stuurde foto's van rupsen op de Venkel en het loof van de worteltjes. Een van de rupsen had ze in een pot gedaan om te overwinteren op een koele plek, maar binnen een paar weken was die verpopt en kwam er weer een nieuwe vlinder uit. Een ongelooflijk bijzonder proces overigens.

Rupsen van Koninginnenpage op de Venkel (Clara van Dijk)

Maar ook in het zuiden hebben Koninginnenpages vaak meerdere generaties in één jaar. Andere zuidelijke soorten die we in de Vlindertuin zagen waren de Kleine parelmoervlinder en Oranje luzernevlinder. De meest bijzondere waarneming van een dagvlinder deed Bart Pijper. Hij logeerde een paar dagen op camping de Bulte en zag daar de eerste avond (op aanwijzing van zijn dochter) de Kleine ijsvogelvlinder. Een zeldzame soort zeker in Drenthe die ook nog nooit in gemeente De Wolden was waargenomen.

Kleine ijsvogelvlinder (Bart Pijper, de Bulte)

Een van de leukste meldingen kwam van Irmgard Ballast die een jonge vrouw die graag meer over planten wilde weten vertelde over de planten in de Vlindertuin. Zo vertelde Irmgard dat er veel Late guldenroede in de Vlindertuin staat omdat dat een favoriete nectarplant is van de Sleedoornpage. Terwijl ze de plant aanwees zei ze:

"O, kijk, daar zit er een!"

Sleedoornpage in Vlindertuin (Irmgard Ballast)

Dat was nog eens een enorm toeval. De Sleedoornpage beperkt zich in het noorden nog steeds tot Zuidwolde en we zijn blij dat mede dankzij het beheer van de Sleedoorn ook door de gemeente nog ieder jaar Sleedoornpages gezien worden.

Nachtvlinders

Mooie overgang van dagvlinders naar nachtvlinders: Hero Moorlag stuurde een foto van een Oranje zandoogje waarbij het zo ingespannen naar de vlinder gekeken had om die goed op de foto te krijgen, dat hij pas thuis zag dat het tegelijk een rups van een nachtpauwoog op de foto had gezet.

Maud Maas Geesteranus had vorig jaar eitjes van de Nachtpauwoog gevonden en die opgekweekt tot rups en tot vlinder en dat allemaal gefotografeerd. De vlinders laat zij dan altijd los op de plek waar de eitjes vandaan komen. Toen zij de laatste vlinder losliet –een vrouwtje- kamen er direct 5 mannetjes op af die allemaal wilde paren, terwijl dat maar voor één is weggelegd. Terwijl ze dat schouwspel volgde, zag zij een rups die van de Late heide-uil bleek te zijn. Dat is een zeldzame heidevlinder.

**“Nooit eerder gezien
en een onverwachte
mooie ontmoeting”**

Astrid Kolfschoten was een van de leden die melding maakten van de Kolibrievlinder. Door

de warmere winters komt die in onze omgeving steeds vaker voor. Clara van Dijk stuurde verschillende keren foto's van nachtvlinders zoals van de Populierenpijlstaart en de Witte tijger; bijzondere schoonheden bij haar thuis aan de Kerkweg.

Geert Bakker meldde een vlinder die zulke rode vleugels had, roder dan hij ooit had gezien. In die tijd vloog de Sint-Jakobsvlinder; een overdag actieve nachtvlinder. De eitjes worden op Jakobskruiskruid gelegd en de rupsen eten van de hele plant.

Rode wolk
van parende
Sintjacobsvlinders

Wanneer die vlinder opvliegt vallen de knalrode ondervleugels enorm op. Een andere opvallende nachtvlinder is Groot avondrood waarvan ik een foto kreeg van Marian van Meerendonk. Zij had de pas uitgekomen vlinder in de schemer op haar hand. De vlinder trilde met de vleugels om warmer te worden en na enige tijd vloog hij op.

Groot avondrood rups
(Lia van Zanten)

Allebei hebben ze wel grote ogen op hun lijf om vijanden af te schrikken. Hun kop is eigenlijk maar heel klein en als een soort slurfje vooraan te zien.

Frits Kruizinga fotografeerde een heel jong rupsje van de Meriansborstel: geel met vreemde borstels op kop, rug en achterlijf. Zo klein en nu al zo mooi.

De ontpopte nachtvlinder Groot avondrood
(Marian van Meerendonk)

Ik kreeg in augustus van Lia van Zanten foto's van de rups van Groot avondrood. Ze zaten op de Grote kattenstaart in haar tuintje en opvallend was dat er zowel donkerbruine als lichtgroene rupsen te zien waren.

Meriansborstel rups (Frits Kruizinga)

Metske van der Maar stuurde nog een foto van een Gestippelde houtvlinder, ook al zo'n mooie nachtvlinder.

Groot avondrood rups
(Lia van Zanten)

Gestippelde houtvlinder (Metske van der Maar)

Overige insecten

Eigenlijk is er veel te veel om op te noemen, want er zijn zoveel vreemde zeldzame en minder zeldzame en mooie en minder mooie insecten gezien, dat ik moeiteloos een hele Natuurgenoten met foto's zou kunnen vullen. Dat is onder andere te danken aan de Vlindertuin. Daar waren al 1100 soorten bekend, maar daar zijn er dit jaar nu al weer bijna honderd soorten bijgekomen, waarvan bijna 60 insectensoorten. Mooie voorbeelden zijn de Bonte zandrookwants, de Wantssluipvlieg, de Slobkousbij en de Gewone behangersbij.

Jan Erik Plantinga zag een Gevlekte witsnuitlibel in het Steenberger Oosterveld die daar eerder al door Metske van der Maar is gezien. Daardoor is wel duidelijk dat er een vaste populatie is van deze zeldzame libellensoort.

Een andere zeldzame libel werd ook opgemerkt door Metske bij Buningshof, de Bruine korenbout.

Geert Rubingh beschreef feilloos het gedrag van de Platbuik, een brede libel die in de tuin opvliegt en steeds op het zelfde hoge plekje terugkomt om uit te kijken naar langsvliegende prooien.

Arjen van den Hoek fotografeerde in het Steenberger Oosterveld de zeldzame Veenbijvlieg en later nog een Sprinkhaan met dieprode kleur.

Sprinkhaan rood (Arjen van den Hoek)

Sprinkhanen van dezelfde soort kunnen heel verschillende kleuren hebben wat de vaststelling van de soort nog moeilijker maakt. Zelf fotografeerde ik een Knopsrietje dat normaal bruin is maar hier met een felgroene kop en borst.

Knopsrietje

Tenslotte een bericht van Geert Bakker die last had van mieren.

Toen ik er kwam zag ik
allemaal gevleugelde
insecten en het duurde even
voor ik doorhad dat het
inderdaad om mieren ging.

Het was de tijd van de uitkomst van de vruchtbare vrouwtjes die gevleugeld zijn om zo uit te vliegen en elders een nieuwe kolonie te stichten. De mierenplaag was na een paar dagen al voorbij. Ook kreeg ik een foto van Sandra Linde van een Gedeukte gouden tor, een prachtige grote glanzende kever. Tenslotte nog enkele prachtige foto's

Gedeukte gouden tor (Sandra Linde)

van Karla Leeftink uit Dedemsvaart, die we toevallig ontmoetten na een plantenexcursie in Bovenveen. Zij fotografeerde een dag tevoren de Glasvleugelpijlstaart in haar tuin en het is wel te zien dat zij professioneel te werk gaat.

Glasvleugelpijlstaart (Karla Leeftink)

Glasvleugelpijlstaart (Karla Leeftink)

Paddenstoelen

Daarover schrijf ik verderop in Natuurgenoten bij de paddenstoelenwerkgroep.

Amfibieën en reptielen

Arjen van den Hoek heeft in april een poosje Kikkervisjes in een plastic bak gehouden.

Kikkervisje (Arjen van den Hoek)

Hij schreef: "Zij krijgen eerst achter-pootjes, maar van voorpootjes is nog niets te zien. Dat betekent niet dat ze er niet al zijn, want de voorpootjes groeien eerst inwendig ter plekke van de kieuwen en komen later naar buiten. Omdat hun longen zich nu ook ontwikkelen hebben we een steen in het water gelegd waar ze op kunnen kruipen zodra ze boven water willen zijn om adem te halen. Een deel van het water en de planten in de bak komen uit Idylle. Nu zagen we dat we ook een larve van een watersalamander hebben. Die is waarschijnlijk als eitje meegekomen met plantaardig materiaal uit dat water. We hopen dat we hem nog terugzien en zien groeien"

Een poosje later bleek er nog meer te groeien want Arjen zag de salamanderlarve inderdaad groter worden maar op de kop van de larve verschenen vreemde uitsteeksels. Het blijkt dat die larf een tweetal Zoetwaterpoliepen (Hydra's) op zijn kop heeft. Dat zijn diertjes die met hun tentakels tasten naar voedsel. Ik heb van zoiets nog nooit gehoord of gezien. Heel opmerkelijk dat zij dit hebben waargenomen.

Salamanderlarve met zoetwaterpoliepen (Arjen van den Hoek)

Of de larve het heeft overleefd heb ik niet gehoord. Groene kikkers leggen hun eitjes pas eind mei begin juni en je kunt dus heel laat nog kikkertjes zien met een staartrest. Op de Takkenhoogte zag ik op 11 augustus een Groene kikker met staart en al rondspringen.

Kikkertje, nog met staart

Harald de Graaff vond een dode Adder langs de Nieuwedijk. Triest natuurlijk, maar wel het bewijs dat er nog steeds Adders in dat gebied zijn.

Overigen

Maud Maas Geesteranus verwonderde zich over de paring van slakken. Slakken zijn tweeslachtig en bevruchten elkaar. Dat gaat in een slakkengangetje en het vraagt geduld om het te volgen. Er komt een hoop slijm aan te pas maar het blijft bijzonder om er naar te kijken.

Parende slakken (Maud Maas Geesteranus)

Ik dank alle inzenders en melders en ik deel de verhalen en de beelden graag met u zodat we weten hoe mooi het in onze omgeving nog is...

Loop Verburg

VOGELEXCURSIES 2025

Vogelexcursie Spookmeer & Wildenberg

Zaterdag ochtend 22 maart zijn we met 24 enthousiaste natuurliefhebbers gestart begonnen aan een wandeling bij de omgeving van de Wildenberg. Omdat het toch nog wel erg fris was met een frisse ochtend wind, besloten de meeste vogels om enkel en alleen van zich te laten horen. Al met al hebben we wel dik 22 verschillende soorten gehoord. Vooral de spechten lieten zich goed horen van de Grote bonte specht, de Zwarte specht tot zelfs de zeldzame Kleine bonte specht!

Bij de Spokenplas zagen we Kuifeenden, Dodaars en Canadese ganzen. Ondanks dat de meeste vogels zich dus niet lieten zien was de groep flink vertegenwoordigd met natuurkenners.

Canadese gans bij de Spokenplas

Zo heeft Joop Verburg van alles kunnen vertellen over zandbijen en verschillende bomen en planten die we tegen kwamen en kon Jan Mansens ons alles vertellen over de vogels die we hoorden. Al met al was het een hele leerzame en gezellige ochtend. Hopelijk gaat de wind iets liggen bij de volgende excursie.

Vogelexcursie Steenberger Oosterveld

Op zaterdag ochtend 5 april zijn we met elkaar vertrokken richting het Steenberger

Vogelexcursie Wildenberg

Oosterveld net ten Oosten van Zuidwolde. De excursie onder de begeleiding van Jan Mansens begon in het donker maar al gauw kwam de zon op. De vogels waren al druk in de weer en lieten zich erg goed horen. We zijn de wandeling begonnen op de rand het bos en het open veld. Hier zagen we diverse hazen, reeën en stuitten we op een prachtige grote dassenburcht.

Nadat we de bosrand hadden verlaten kwamen ook de eerste bijzondere vogel waarnemingen. Zo hebben we prachtig kunnen kijken naar een goudhaan en niet veel later kwamen we het nest tegen van een havik. De havik hebben we hier ook even mooi op een afstandje kunnen bekijken. Nadat we verder liepen schrok er nog een aantal reeën op, die ons eerst niet doorhadden. Al met al hebben we een prachtige zonnige ochtend gehad.

Roy Strijker

Torenavalk in de hoogste boomtop

OTTER-SHITDAG

1 maart om 10 uur verzamelen we ons bij Buningshof. We zijn met een grote groep, deels aangemeld en spontaan gekomen, mensen. Het dubbele aantal van wat verwacht werd. Tijdens een kopje koffie volgt een welkom en introductie van Cindy de Jonge en wordt haar een pakket aangeboden voor al haar vrijwillige inzet voor de monitoring en organisatie van informatieve momenten over de Otter. We komen namelijk niet allemaal terug bij de Buningshof. Daarna worden we in groepjes verdeeld over 5 gebieden en gaan we op stap. Wij Virry, Liesbeth, René en ik gaan richting Den Kaat (Rabbinge) waar we bij de Reest gaan kijken, of er sporen zijn van Otters. Daar is niks te vinden. Er zit waarschijnlijk weinig vis en dat is niet aantrekkelijk voor de Otter, die van vis leeft. Dan de Reest ter hoogte van de N48/Nieuwe Dijk waar we wel shit van een marter vinden, maar geen Otter. Dat ziet er duidelijk anders uit, in marterpoep zitten haren en dat loopt uit op een puntje vanwege de haren. In de ontlasting van de Otter zie je daarentegen vaak graatjes en soms ook schubben van de verorberde vis.

Vervolgens naar de Takkenhoogte, waar we bij de Vogelzangse Wijk (voorbij het uitkijkpunt) bij de stuw op verschillende punten spraints vinden.

De specifieke vissige geur ervan is goed te ruiken en kun je al van afstand waarnemen bij een vleugje wind. Otters markeren hun gebied met hun spraint op een verhoginkje, zodat de wind hun geur nog beter verspreidt.

Rond de plas vinden we op diverse plekken sporen, ook van andere dieren die zoetwattmosselen eten. Wellicht een Beverrat.

Otterpoep Sprain (Joke la Roi)

Via de Meeuwenplas vertrekken we naar de auto, om tussen Pieperij en Fort bij hetzelfde water verderop te gaan kijken. Bingo, duidelijke sporen waar de Otter uit het water gekomen is en zijn geur heeft achtergelaten. Hetzelfde is het geval aan de Stapelveldweg en bij Fortwijk. Daarna gaan we naar het startpunt, waar we even na 2 uur voldaan terugkeren bij Buningshof. Al met al een leerzame en bijzonder leuke excursie bij prachtig weer. Bedankt!

Joke la Roi

Ottersporen bij een watergang (Joke la Roi)

EXCURSIE STRUUNPAD

19 april 2025 was er een excursie georganiseerd naar het Struunpad in Koekangerveld onder leiding van Ruurd van Donkelaar. We waren met 6 personen, een klein aantal, maar daardoor de volle aandacht van onze gids. Ruurd wist van alles te vertellen over het aangelegde heempark rondom zijn huis in Koekangerveld. Dit park is aangelegd in het kader van de ruilverkaveling ongeveer 20 jaar geleden. Met behulp van de plaatselijke bevolking en onder leiding van Ruurd, wiens beroep het is, is er een schitterend heempark ontstaan wat vrij toegankelijk is voor een ieder die hier tot rust wil komen en genieten

van allerlei verschillende soorten stinze- en heemplanten en niet te vergeten de grote en diverse hoeveelheid vogels. Dit gebied is in alle jaargetijden te bezoeken en zal een ieder verrassen door steeds wisselende hoeveelheid bos en heembeplanting. Als een oase ligt het heempark, direct achter de bebouwing, ten midden van de omringende boeren landerijen. Een zeer informatieve middag die afgesloten werd met een lekker kopje thee op het terras in de nabijheid van veel landschildpadden van de familie.

Dick Hein

EXCURSIE BIODIVERSITEIT

Als ik aankom bij Buningshof, blijf ik de enige deelnemer te zijn. Maar voor Joop is dat geen enkel bezwaar om toch op pad te gaan, en ik krijg dus een privé gids. We starten vanuit Buningshof en direct begint Joop me te wijzen op minuscule bloemetjes en insectjes, Hij haalt z'n loop tevoorschijn en dan gaat er een wereld voor me open. Een wereld die ik als wandelaar, niet eerder heb gezien! Want als ik wandel, kijk ik vooral naar de directe omgeving op ooghoogte en niet alleen naar de grond waarop ik loop.

Wat een schoonheid ontvouwt zich daar voor mijn ogen.

Kleine insecten met de meest prachtige kleuren, diep rood en blauw en groen, als de zon erop schijnt worden die kleuren nog intenser.

Alle tijd om samen naar de Kleine parelmoet te kijken

Een beestje dat zich dood houdt als Joop het oppakt, en met een echte sprong er van door gaat. Dat blijkt een Kniptor. Super kleine rupsjes die zich vol eten op/aan een blaadje. Perfecte ronde gaatjes in de zanderige grond van een zandbijtje. Kortom, er is zoveel te zien en Joop die vertelt: over de samenhang van die insecten met de planten waarop ze te vinden zijn. Dat dit niet toevallig is, zoals ik altijd gedacht heb, maar dat insect en plant bij elkaar horen, met verwondering en ontzag ervaar ik het ingenieuze samenspel onder en tussen mijn voeten. Na twee uur, duizelt het me van alle informatie, Joop lijkt alles te weten, en de manier waarop hij vertelt, komt zo bezielend over, dat ook dat bijdraagt aan een geweldig

leuke excursie. Alle namen van de plantjes en de beestjes ben ik nu al vergeten, maar wat ik nooit meer vergeet, is de onvoorstelbaar ingenieuze manier waarop de natuur in elkaar steekt en de onderlinge samenwerking en samenhang. De schoonheid en helaas ook de wreedheid b.v. van insecten die zich met andere nog levende insecten voeden.

Een klein vliegje heet het Gewoon platvoetje

Tenslotte: Ik ontkom niet aan gedachtes over onze mensenwereld. Tenslotte zijn wij ook mensen dieren, en maken we deel uit van het grote geheel. Wij hebben die samenhang en verbinding met de natuur en met elkaar zo nodig voor ons overleven. Hopelijk kan een steeds groter bewustzijn daarvan, ons helpen de goede keuzes te maken en ook om de kleine en grotere wrede kanten in onszelf, te leren overstijgen. Joop vertelde over zijn activiteiten met groepjes jongeren, die samen met hem, enthousiast met schepnet, in een van de watertjes van alles ontdekten. Mooi initiatief en hoopvol dat jongeren hier blijvend voor te porren zijn.

Akkie van Beuzekom

Akkie bewondert een Populierenhaantje

OUD-HOLLANDSE SPELEN

Woensdag 7 mei fietsten mijn dochter en ik samen naar Buningshof voor een gezellig middagje met z'n tweeën. Lotte is gek op knutselen en ik vind het belangrijk dat ze ook met de natuur bezig is. Tja, één en één is twee, dus Buningshof was de perfecte plek. We begonnen met het maken van een leren tasje. Lotte trok met een mal de lijnen uit op het leer, knipte ze uit, en sloeg er daarna gaten in. Dat kon trouwens ook met een gatentang, maar wij gingen voor de ouderwetse manier; veel leuker al hield Colin wel steeds zijn handen voor zijn oren bij iedere slag.

In de zon boomschijven bewerken

Binnen tekende Lotte een spelletje dat we inmiddels thuis al een paar keer gespeeld hebben. Zelfs haar zus is al uitgedaagd, tot grote frustratie, want Lotte wint altijd. Daarna versierde ze een tol en sloeg spijkers in een plak boomstam om die vervolgens met touw om te toveren tot een soort miniatuurkunstwerk. Heerlijk om zo bezig te zijn.

Zelfgemaakte tollen aan het draaien krijgen

Irmgard heet alle kinderen welkom

Op het veld had meester Bert allerlei ouderwetse spelletjes uitgezet.

Buitenspellen: Klobbegooien met stenen en Notenspel

Als beloning kreeg je een papieren doosje met oud-Hollandse snoepjes. Die gingen er goed in, op één mysterieus rood snoepje na. Maar gelukkig deelt Lotte graag. Ik vond hem namelijk ontzettend lekker. Dank voor deze heerlijke middag. Alles was perfect geregeld. En het beste? Ik hoefde dit keer eens geen glitter van m'n gezicht te schrobben. Win-win!

Rianne Bosscha

Spellen gemaakt op boomschijven (Hannie Prins)

HERFST- EN WINTERPROGRAMMA 2025/2026

Zaterdag 4 oktober 2025 9.30 - 12.00 uur.

Tonckenshuys Paddenstoelenexcursie

In het Faliebergbos voor jong en oud. Onder leiding van Hans Post en Joop Verburg gaan we tot ca. 12.00 uur op zoek naar paddenstoelen. Iedereen is welkom en er zijn geen kosten aan verbonden.

de vele bijzondere paddenstoelen in dit bos. (opgave verplicht i.v.m. maximum aantal deelnemers via:

info@natuurverenigingzuidwolde.nl

Vrijdag 10 oktober 2025 20.00 - 22.00 uur, Wolderhuus.

Lezing vuursteenfossielen uit Zuidwolde door Mart Krook.

Mart Krook heeft in het verleden in Zuidwolde veel gezocht naar fossielen in vuursteen. De vuursteenfossielen laten ons zien dat de fauna tijdens het Krijt overweldigend was. De lezing gaat over de herkomst van de fossielen, welke zeedieren in vuursteen er in Zuidwolde te vinden zijn, maar ook hoe je ze zelf kunt herkennen. Kosten: vrijwillige bijdrage.

Zaterdag 25 oktober 2025 19.30 - 21.00 uur, Faliebergbos.

Nacht van de Nacht

Tijdens de wandeling door het Faliebergbos kom je ongeveer 6 plekken tegen waar je de nacht op een bijzondere manier ervaart: geuren, smaken, geluiden (vleermuizen en uilen), verhalen luisteren, voelen. De start is op de parkeerplaats bij Tonckenshuys. Na afloop is er drinken met een koek in het Tonckenshuys. Kosten: kinderen gratis, volwassenen € 2,50 p.p.

Woensdag 15 oktober 2025 14.30 - 16.30 uur, Buningshof.

Jeugdworkshop "Wat wens je, egeltje?"

Met een spannende, nieuwe bril gaan kinderen, maar ook de ouders/volwassenen kijken naar hun eigen tuin. Roelinda Alkema, ervaringsdeskundige op het gebied van biodiversiteits tuinieren, geeft de aanzet om onszelf te verplaatsen in een egel of een ander dier. Daarna is het tijd voor het timmeren van een egelhuis, het knutselen van een egeltje, enz. Leeftijd: 6 t/m 12 jaar. Deelname is gratis. Aanmelden via:

info@natuurverenigingzuidwolde.nl

Zaterdag 1 november 2025 9.00 - 12.00 uur, Buningshof.

Natuurwerkdag

Natuurvereniging Zuidwolde doet mee aan de Nationale Natuurwerkdag in samenwerking met Landschapsbeheer Drenthe. Vanaf 9.00 uur gaan we aan de slag bij de Buningshof om het heideterrein weer open te maken en opslag te verwijderen. We sluiten af om 12.00 uur met stevige soep voor alle medewerkers.

Zaterdag 18 oktober 2025 9.00 u tot ca 16.00 uur. Start bij Tonckenshuys.

Dagexcursie Waterloopbos in NO-polder en Paddenstoelen.

Onder leiding van Sander Boer (die gewerkt heeft bij het waterloopkundig instituut) zien we modellen van allerlei waterwerken, horen hoe dat allemaal werkte en kijken we naar

Dinsdag 25 november 2025 20.00 - 22.00 uur, Wolderhuus.

Foto- en filmavond van en voor (niet-) leden.

Ieder lid of iedere belangstellende krijgt de gelegenheid om een beperkt aantal (van maximaal 15 tot 20) zelfgemaakte natuurfoto's of korte filmpjes te vertonen. Eerdere avonden hebben laten zien dat er prachtige verhalen verteld worden en dat er bijzondere foto's en filmpjes te zien zijn. Wil je iets laten zien? Aanmelden via info@natuurverenigingzuidwolde.nl. De toegang is gratis.

Zaterdag 20 december 2025 10.00 uur tot 15.00 uur. Start bij de Vlindertuin.

Sleedoornpage-eitjes zoeken in en rond Zuidwolde

Ook dit jaar gaan we met begeleiding van Menno Venema van de Vlinderstichting op zoek naar sleedoornpage-eitjes. We lunchen tussen de middag bij Jan en Wilma Huiskes . Aanmelden via: info@natuurverenigingzuidwolde.nl

Zaterdag 27 december 2025 vanaf 13.30 uur, Buningshof.

Eindejaarsplantenjacht

FLORON wil graag weten welke planten er midden in de winter nog bloeiend te vinden zijn. Daarom gaan we op zoek naar wilde planten aan de Zuidrand van Zuidwolde (Bazuin en Schottershuizen. Iedereen, jong en oud, is welkom vanaf 13.30 uur bij Buningshof. Na afloop gis er drinken en wat extra's. Graag aanmelden via: info@natuurverenigingzuidwolde.nl

Maandag 29 december 2025 9.30 - 11.30 uur, Buningshof.

Jeugdworkshop Lantaarn van takken

Als de meeste bloemen zijn uitgebloeid en de bladeren van de bomen zijn gevallen, hebben we altijd nog takken over. Kun je aan een tak zien van welke boom of struik die komt? Daarna gaan we van takken en papier een lantaarn maken. Leeftijd: 6 - 18 jaar. Deelname is gratis, vrijwillige bijdrage altijd welkom. Graag aanmelden via: info@natuurverenigingzuidwolde.nl

Zondag 4 januari 2026 13.30 - 15.30 uur.

Winterwandeling Nolde

Op de eerste zondag na Nieuwjaar organiseren we de traditionele winterwandeling. We verzamelen bij de boerderijcamping "Achter 't Koeienpad", Nolderweg 7 te Linde (buurtschap Nolde) van Herman en Susan van Arragon.

Herman vertelt over natuur en cultuurhistorie tijdens de wandeling. Na afloop is er koffie of chocolademelk en koek. Deelname is gratis.

Dinsdag 27 januari 2026 20.00 tot 22.00 uur, Wolderhuus.

Lezing De Taal van Kleur door Casper van der Kooi

Bioloog Casper van der Kooi over de fascinerende wereld van kleur in de natuur. Hij laat zien hoe kleur ontstaat, hoe dieren kleur waarnemen, en welke rol kleur speelt in communicatie, overleving en verleiding.

Dinsdag 24 februari 2026 9.30 - 11.30 uur, Buningshof.

Nestkastjes timmeren

Traditiegetrouw organiseren we een morgen voor kinderen om insectenhôtels of vogelkastjes te bouwen, pinda's te rijgen, vetbollen te maken en uilenballen te pluizen. Alle kinderen vanaf 5 jaar zijn welkom met ouders/grootouders. Deelname is gratis.

Dinsdag 24 maart 2026 19.30 - 22.00 uur, Wolderhuus.

Ledenvergadering en lezing Aaldrik Pot over Het dubbelleven van boom- en steenmarter

De agenda van de jaarvergadering komt in het volgende blad Natuurgenoten (in maart) en is dan ook op de website te vinden. De jaarvergadering (voor leden) begint om 19.30 uur.

Aansluitend (20.30 uur) gaat Aaldrik Pot (boswachter bij Staatsbosbeheer) ons vertellen over het leven van boommarters en steenmarters. Deze lezing is ook voor niet-leden toegankelijk. Kosten: vrijwillige bijdrage.

Idylle is een waterparadijs (Bas Slot)

DE JAARLIJKSE NVZ SLOOTJESDAG

Op woensdag 4 juni was het weer tijd voor de jaarlijkse slootjesdag bij de waterpartij van Idylle. Inmiddels wordt dit al een echte traditie, waarbij de oudere jeugd elk jaar het stokje doorgeeft aan de groepen 4 t/m 8 van de basisscholen van Zuidwolde. Op een laagdrempelige en speelse manier wordt met schepnetjes, zeeffjes en emmers jacht gemaakt op het onderwater leven. Aan de ene kant om een beeld te krijgen van de ontwikkeling en stand van de soortenrijkdom en aantallen, voor de kinderen vooral een avontuur. Wie vangt de meeste kikkervisjes, de grootste kikker of zelfs salamanderlarven. Zo ook dit jaar weer!

Ongeveer 25 kinderen, en dat is een mooie opkomst, stonden om 14:30 uur paraat en hadden al gauw de eerste dikkopjes gevangen. Niet veel later volgden ook de salamanderlarven (zo heten baby-salamanders), libellelarven, waterpissebedden, bootsmannetjes, een

Speuren in de waterbak (Bas Slot)

groene kikker en zelfs een zoetwaterscorpioen. In speciale waterbakjes en zelfs met een digitale microscoop konden ze van wel heel dichtbij worden bekeken! Ook al leek het weer eerst niet mee te werken, was het op tijd droog en liet zelfs de zon zich zien. Na wat drinken en wat lekkers werden alle diertjes weer netjes vrijgelaten en ging iedereen naar huis. Het was een gezellige en ook leerzame middag. Qua aantallen soorten waren de vangsten gelijk aan vorig jaar. Wat maar weer aangeeft dat Idylle, in combinatie met de mooie planten, haar naam eer aan doet. Tot volgend jaar!

Met een schepnet vanaf de vlonder (Bas Slot)

Bas Slot

NESTKASTROUTE IN FALIEBERG

De nestkastroute in het Faliebergbos is weer gelopen – en wat hebben we genoten!

Een voor een worden de kastjes geïnspecteerd (Bert Hilferink)

Dit voorjaar werden we beloond met een prachtig cadeau: Uitvliegende jonge Bonte vliegenvangers, met pa en ma nog in de buurt. Een mooi moment tijdens een toch al succesvol broedseizoen.

De cijfers op een rij:

- We begonnen met 25 lege nestkasten.
- Helaas zijn 6 kasten geplunderd, één kast bevatte een beginnend wespennest en één werd bezet door een hoornaar.

In de 17 overgebleven kasten telden we in totaal:

- 142 eitjes
- 126 jongen uitgevlogen

Een mooie score! Bij één kastje troffen we in juni nog jonge vogels aan, maar nu was het nest leeg. We hopen natuurlijk dat ze veilig zijn uitgevlogen. In de hulst vlak naast een van de nestkastjes vonden we ook een merelnest. Ondanks onze wekelijkse controles zijn de jongen gewoon uitgevlogen – een prachtig staaltje aanpassingsvermogen! Een bijzonder verhaal uit kastje:

Daar gebeurde iets unieks: eerst trokken er koolmeesjes in. Toen zij uitgevlogen waren, besloot een Bonte vliegenvanger z'n nest gewoon bovenop het oude nest te bouwen! Zo zie je maar: zelfs vogels recyclen tegenwoordig.

Jonge bonte vliegenvangers (Bert Hilferink)

De soorten dit jaar: Koolmees, Pimpelmees, Merel Bonte vliegenvanger. Een groot dankjewel aan iedereen die trouw mee liep met de nestkastroute. Jullie inzet en enthousiasme maken dit alles mogelijk. Zonder jullie geen broedsucces! Op naar volgend seizoen!

Bert Hilferink

Blauwe eitjes in het Merelnest (Bert Hilferink)

NESTKASTEN FALIEBERG ROUTE 2

Vanaf 14 april hebben we op maandagavond met tweede groep op de Falieberg een tweede nestkastroute gelopen. De deelnemers in deze groep bestaan dit jaar uit "de verkenner V", "de doorzetter H", "de onderzoeker M" en "de bouwkundige M".

Zit er iets in het kastje? (Martin Maat)

De eerste avond zagen we in 13 van de 25 nestkastjes al een nestje met eitjes. Een hoopvol begin.

Maar voordat we 21 april de nestkastjes gingen bekijken, had een eekhoorn dat al gedaan. Vijf nestkastjes waren verstoord/vernield.

Wij waren aangeslagen en hebben extra "veiligheidsmaatregelen" genomen. Een week later leek het rustig te zijn gebleven en in één nestje zitten 21 april al tien jonge pimpelmeesjes. En een week later hebben we in vier nestkastjes jonge vogels kunnen zien.

Hongerige jonge Mezen (Martin Maat)

Half mei zijn de eerste vogels uitgevlogen. Ook hadden we het voorrecht de prachtige blauwe eitjes te zien van een merel. De merel had een nest gemaakt in een dichte hulststruik. Maar niet dicht genoeg, een week later bleek ook dat nest leeggehaald. De Koolmezen en Pimpelmezen hebben dit seizoen door ons geteld op deze route zeker 105 jongen grootgebracht die zijn uitgevlogen. In 2024 waren dat er meer dan 150. Door de zeker zes nestverstoringen dit jaar is het aantal duidelijk minder. In één nestkastje broedt 9 juni nog een vogel, dat is de laatste avond dit jaar dat we de route hebben gelopen.

Hannie Prins

P.S. Inmiddels heeft Martin Maat alle nestkastjes onder handen genomen en "eekhoorn-proof" gemaakt, waarvoor grote dank!

Broedende Pimpelmees (Martin Maat)

BOEDERIJFIETSTOCHT VOOR KINDEREN

Op woensdag 23 juli werd de traditionele Boerderijfietsstocht gehouden in Zuidwolde. Opnieuw fietsten zo'n 1500 deelnemers de uitgezette route. De 30-km-route voor de kinderen kwam langs Buningshof waar verschillende dingen gedaan konden worden onder leiding van leden van de Natuurvereniging.

Hilbert en Hannie gingen met de kinderen het veld in op zoek naar bodembeestjes, die zich nog niet zo gemakkelijk lieten vangen. Maar wanneer dat lukte konden de pissebedden, cicaden of sprinkhanen ook onder de microscoop tot in alle details bekeken worden.

Ook hier werd de waterbak enthousiast gebruikt

Er kon geknutseld worden...

Irmgard en Liesbeth hadden alles voorbereid voor het knutselen van insecten met allerlei mooie materialen: houten schijfjes, vleugels van leer en materiaal voor de 6 pootjes. De kinderen maakten er prachtige dingen mee. Intussen was Joop met waterdiertjes bezig en kon er gevist worden naar salamanders, visjes, kevertjes en libellenlarven.

Het is mooi om te zien met wat voor interesse en enthousiasme de kinderen met al deze dingen bezig zijn. Voor de Natuurvereniging is dat het belangrijkste doel en daar wordt met plezier veel tijd aan besteed. De vele positieve reacties van ouders en grootouders onderstrepen het belang en het succes.

... met mooi resultaat!

Irmgard Ballast

PLANTENWERK GROEP

De plantenwerkgroep is dit jaar weer flink veel op pad geweest. Leuk om te zien dat er steeds nieuwe gezichten bijkomen en over het algemeen zijn de avonden goedbezocht, soms met meer dan tien mensen. We hebben een aantal kilometerhokken bezocht waarvan geen recente gegevens bekend waren en vaak zijn dat ook nog leuke plekken om te bezoeken!

Planten inventariseren in Bovenveen

Natuurlijk mochten een paar echte natuurgebieden niet ontbreken en daarom zijn we aan het inventariseren geweest in de Vogelzangse Wijk (Drents Landschap) en het Bovenveen in de Ruiner bossen (Staatsbosbeheer). Bij de Vogelzangse wijk hebben we speciaal gezocht naar een zeer moeilijk vindbaar grasachtig plantje Moerszoutgras. Het was bijna collectief geluk toen we dat weervonden.

Moerszoutgras is een zeldzaam plantje in Drenthe

In augustus bezochten we o.a Steenberg (met 195 soorten een topavond) en Camping de Bulte (met alleen al op de camping en de naastgelegen paardenwei 145 soorten).

Harro, Anneke en Martin genieten van de avond

De avonden worden alweer korter en daarom gaan we vanaf september op de donderdagmiddag op pad. Dat wordt dan een combinatie van paddenstoelen en planten. Dat hebben we vorig jaar voor het eerst ook zo gedaan en dat was een succes!

We zien dus graag nog meer nieuwe gezichten om samen meer te leren van de planten en paddenstoelen rond Zuidwolde. (opgave voor deelname via info@natuurverenigingzuidwolde.nl)

Martin Stolp

Even samen op de foto in Linde

BREDE WESPENORCHIS: VERLOKKER...

Bij onze plantenexpedities vinden we met enige regelmaat ook Wespensorchissen. Hoe vernuftig de natuur in elkaar zit, ervaar ik weer bij het lezen van een artikel over de bestuiving van deze plantensoort. De bloemen van de Brede wespensorchis vallen voor ons oog niet echt op, maar de plant lokt wespen onder andere met signaalstoffen, die sommige planten verspreiden zodra ze worden aangevreten. Op die geurstoffen komen de natuurlijke vijanden van de vreetzakjes af. Het mooie is: een Brede wespensorchis verspreidt die geur ook als hij niet wordt aangevreten! De – met name sociale – wespen vinden er dus geen rupsen, maar wel nectar in overvloed. Er is wat aan de hand met die nectar: de wespen die ervan drinken, worden sloom, ietwat ongecoördineerd. Ze blijven langer op de bloeiwijze rondkruipen en gaan zich duidelijk minder poetsen, ook al hebben ze last van de zware pollenpakketjes die aan ze kleven. Wat blijkt? De nectar bevat kleine hoeveelheden alcohol. Er zit ook een aantal bedwelmende stoffen in, waaronder opiaten. De orchidee bedwelmt zijn bezoekers en maakt ze ronduit verslaafd, zodat ze vaak terugkomen. Alles voor een grotere kans op succesvolle bestuiving!

Joop Verburg

ONZE STEENUILEN

Begin mei zijn we alle kasten (40 stuks) langs gegaan om te kijken wat het resultaat zou zijn. Op 6 locaties was er succes met een legsel en op 2 locaties waren er zelfs al jongen uitgekomen. Op deze locaties hadden we 28 eieren en later 26 jongen geringd wat een goed resultaat is in onze omgeving.

Kinderen zijn verrukt als ze een Steenuiltje mogen vasthouden...

... en ouderen niet minder!

Natuurlijk waren er weer veel kinderen bij het ringen aanwezig die dat heel mooi vonden om een klein uiltje even vast te mogen houden.

Broedende Steenuil (Roelof Nijboer)

Op Schrapveen in Linde is er ook een melding binnen gekomen van een nestje met 4 jongen. Tevens zijn er ook bij familie Broek in Veeningen en bij Cedar Farm steenuilen aangetroffen waar we niet bij konden komen om de jongen te ringen. Helaas hebben we op Fort en op Ten Arlo dit jaar geen legfels kunnen waarnemen. In mei is er een melding binnen gekomen van een steenuil met ringnummer op het nest in Broekhuizen bij Ruinerwold die vorig jaar geringd is bij Hulzebosch in Zuidwolde. Mooi om te zien hoe de vogels zich verspreiden en dit geeft weer extra informatie over de steenuilen.

We kunnen terug kijken op een geslaagd voorjaar en we zullen met de vrijwilligers de kasten in september weer klaar maken voor het volgende seizoen.

Roelof Nijboer

BROEDRESULTATEN VAN DE KERKUILEN IN 2025

De kerkuilenwerkgroep heeft in de Zuidwolde en directe omgeving 29 kasten die elk jaar worden gecontroleerd om om op de hoogte te blijven van de ontwikkeling van de kerkuilenstand. Één conclusie is in elk geval duidelijk: het aantal broedgevallen wisselt enorm van jaar tot jaar. Gelukkig is de meerjarige trend een stabiel aantal Kerkuilen in Drenthe en ook wel in de andere (niet-Randstad) provincies.

Of een kerkuilenpaar tot broeden komt hangt sterk af van de muizenstand. In het vroege voorjaar brengt het mannetje muizen naar het nest, waar het vrouwtje elke twee of drie dagen een ei legt. Als het muizenaanbod te klein is, stopt ze met eieren leggen. Er zijn dus jaren dat er maar een of twee eieren worden gelegd, maar ook nesten met vijf of zes eieren komen voor. Ons record op Ten Arlo was acht jongen in 2023.

Dit jaar was een bijzonder jaar. Van de 29 broedparen hadden er slechts zes eieren. Bij vijf andere waren wel een of twee uilen aanwezig maar er werd niet gebroed. Op 28 mei controleerden wij de kasten maar ondanks het feit dat we vrij laat in het seizoen waren (in sommige jaren beginnen uilen al in

Kerkuilenjong (Gerhard Warmink)

februari of maart met eieren leggen) was er maar een kast die al jongen had en dan nog maar van een paar dagen oud. Toch hadden de andere kasten wel vrij veel eieren (vijf tot zelfs zeven). Op dit moment weten we niet precies hoeveel jongen zijn uitgevlogen, maar zeker een kast is door de ouders met achterlating van de eieren verlaten. Helaas is de conclusie dat 2025 geen geweldig kerkuilen-jaar is geweest. We wachten af hoe het volgend jaar verloopt.

Piet Swierstra, Gerhard Warmink

ZOEKPLAATJE

Johan Everts stuurde deze foto in voor de rubriek Zoekplaatje. Wat zien we hier? Nieuwsgierige mensen kunnen het antwoord op de website vinden (onder Zoekplaatje).

VLINDEROMMETJE

Het Vlinderommetje is nog steeds populair bij vele wandelaars, wat je merkt wanneer je met onderhoud bezig bent en wandelaars bedanken voor het begaanbaar houden. Het groeizame weer dit jaar leidt tot overvloedige groei van alles langs de paden. Meestal mooi maar bramen zijn irritant en worden dan ook regelmatig geknipt. Kort geleden heeft Geert Wemmenhove met mij samen met de grasmaaier van het Wandelnetwerk de paden op o.a. de Ekelenberg gemaaid.

Bij dit maaien kwamen we een mevrouw tegen -helaas niet haar naam gevraagd- die bij haar wandelingen standaard een knipschaar meeneemt en snoeit wat nodig is. Dat is toch mooi.

Ook de borden worden met enige regelmaat schoongehouden, daardoor zijn zelfs de oudste borden (inmiddels 15 jaar) nog steeds stralend mooi. HAGECA uit Zuidwolde heeft wel kwaliteitswerk geleverd. En dan zijn er nog mensen zoals Albert Dragt die een bank repareert, wanneer dat nodig is. Ook die zijn we dankbaar. Met elkaar proberen we het Vlinderommetje zo mooi en zo toegankelijk mogelijk te houden.

Een van de mooiste stukken blijft Idylle (langs de N48) Dat is al weer meer dan 10 jaar geleden aangelegd, maar dankzij het beheer blijft het enorm bloemrijk (meer dan 150 plantensoorten) met prachtige soorten als Beemdooievaarsbek, Grote pimpernel, Agrimonie en een grote groeiplaats van Heelblaadjes. Die plekken trekken weer veel insecten aan en zo dient het de natuur.

Heelblaadjes met daarop de zeldzame Kegelbij

Voor het eerst in jaren verscheen in september ineens de Parnassia weer. Het is prachtig om daar te lopen en alles te bekijken.

Jaap Vliegenthart

Beemdooievaarsbek in bloei

De bijzondere bloem van de Parnassia

VLINDERWERKGROEP: DAGVLINDERS

2025 zal de boeken in gaan als een van de slechtste vlinderjaren ooit. Dat wordt ook door de landelijke Vlinderstichting zo gemeten. De achteruitgang die al ruim 20 jaar aan de gang is, zet nog steeds door. Hoewel het soms moeilijk is te duiden waarom de ene soort verdwijnt en een vergelijkbare soort minder achteruitgaat of gelijk blijft, is wel duidelijk dat klimaatverandering, stikstof(ammoniak) belasting, gebruik van gifstoffen en gebrek aan bloemen door grote gebieden met monoculturen en verruigde bermen allemaal negatieve invloed hebben. Niet alleen op de vlinders maar op heel veel insectensoorten. Ook in Zuidwolde zien we die effecten. Het gaat met veel soorten achteruit. Zelfs de witjes zijn op sommige momenten niet te zien. De zogenaamde boerenlandvlinders zoals Koevinkjes, Bruine zandoogjes, Zwartsprietdikkopjes etc. zijn in heel gering aantal gesignaleerd. Zelfs op prachtige zonnige dagen waren in de Vlindertuin vaak maar weinig vlinders te zien en ik heb van heel wat bezoekers de vraag gehoord:

“WAAR ZIJN DE VLINDERS?”

Vrijwilligers Irmgard, Lian en Pien in de Vlindertuin

En toch... Toch gaan we met werkgroepleden door om maandelijks de Vlindertuin te onderhouden, gaan we door met tellen en registreren en ook -en dat is niet onbelangrijk- gaan we door met genieten van wat we wel zien. Toch weer Sleedoornpages in de Vlindertuin; soms ineens 150 Icarusblauwtjes

Een van de 150 Icarusblauwtjes bij Beneden Egge

bij Beneden Egge, leuke meldingen van Koninginnenpages, Grote vos, Oranje luzernevlinder, Kleine parelmoervlinder, een nieuwkomer: de Kleine ijsvogelvlinder, ook weer vrij grote aantallen Landkaartjes. Nog steeds Heideblauwtjes in het Steenberger oosterveld en de Takkenhoogte. Je kunt ook genieten van speciale momenten zoals wanneer je ziet dat een Bont zandoogje een eitje legt op de grassprietje of een Klein koolwitje die een eitje legt op Barbarakruid. Ik verbeeld mij dat de natuur sterk en veerkrachtig is. Wanneer we de omstandigheden verbeteren kan de natuur zich snel herstellen. Ik zou zeggen: “Aan de slag!”

Joop Verburg

PS we willen graag wat nieuwe hulp bij het onderhoud van de Vlindertuin. Nuttig en leuk. 1e dinsdag van de maand van 9.00 uur tot 12.00 uur (check wel even op de website). Van harte welkom!

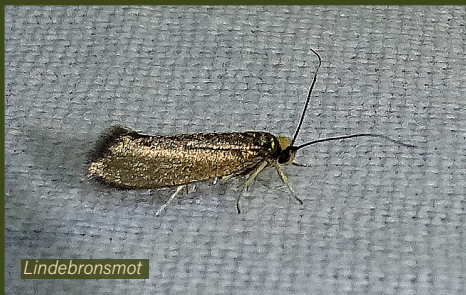

Zwartsprietdikkopje: een van de boerenlandvlinders die zo afnemen

NACHTVLINDERS

Het provinciaal project van vlakdekkend onderzoek naar nachtvlinders in de provincie Drenthe is afgerond. Alle 480 gebieden van 2½ x 2½ kilometer zijn naar de norm voldoende onderzocht, dus in de komende tijd gaat gewerkt worden door een redactie aan het uitwerken van alle gegevens en het schrijven van een boek. Een uniek boek omdat het de eerste ecologische nachtvlinderatlas wordt van Nederland met systematisch onderzoek in de hele provincie.

Nu dat is afgerond kunnen we weer gewoon op mooie dagen die ons passen nachtvlinderonderzoek gaan doen in de eigen omgeving. Zo hebben we al een drietal warme avonden genachtvlinderd met leden van de jeugdgroep VO bij Buningshof en in de Vlindertuin. Mooie aantallen met soms meer dan 100 soorten waren het resultaat. We zien dan ook elke keer wel weer bijzondere of zeldzame soorten. Bij Buningshof vonden we zo de zeer zeldzame Lindebronsmot.

Niet alleen met licht kun je nachtvlinders inventariseren. Ook met een beetje "smeer" op de bomen in de buurt kun je nachtvlinders lokken

1 deel zoete jam, 1 deel stroop, een overrijpe banaan; alles blenderen en daarna een beetje sterke drank er bij (zoete wijn of

likeur of jenever). Dat mengen een met een kwast op een aantal bomen smeren tegen de schemering en dan een paar keer met een zaklantaarn de bomen langs om naar de vlinders te kijken. Soms zie je dan prachtige soorten zoals Zwart weeskind of Vogelwiekjes...

Dan is er nog een manier: Daarbij gebruik je overdag een val met een geurstof erin van een bepaald soort wespvlinder. Mannetjes van die soort komen op die geur af en komen in de val en wanneer we ze gezien en geteld hebben laten we ze weer los. Ik beschik over 10 soorten feromonen en in de afgelopen jaren had ik 9 van de 10 soorten al in de buurt gevonden. Alleen het feromoon van de Gekraagde wespvlinder had nog nooit succes opgeleverd tot dit jaar: Zowel in het Steenberger oosterveld als bij Buningshof kreeg ik meerdere exemplaren van de Gekraagde wespvlinder in de val.

Gekaagde wespvlinder

Goudlichtmot

Tenslotte kun je ook in veld talloze nachtvindertjes vinden die vaak ook overdag vliegen. Zo zag ik in het Steenberger oosterveld de zeer zeldzame Goudlichtmot en bij de Beneden egge met Jan Mansens de Streepzaadvedermot en ook algemene maar fraaie Zuringspanners.

Gelukkig is aan nachtvinders nog heel veel moois te beleven.

Streepzaadvedermot

Joop Verburg

Zuringspanner

VLINDERTUIN OF MEER?

In de loop van de nu al 27 jaar dat we in de Vlindertuin rondkijken, ontdekken we steeds duidelijker dat er heel veel onderlinge verbanden zijn. Dat de Vlindertuin er niet alleen is voor dagvlinders maar voor talloze andere soortgroepen. Bijen, wespen, wantsen, kevers, vliegen en nog veel meer. Allemaal maken ze gebruik van de planten,

bomen en heesters in en bij de Vlindertuin. Ze drinken niet alleen nectar en halen niet alleen stuifmeel, maar ze drinken ook plantensappen en voorstadia eten van de bladeren van al die plantensoorten. Op die insecten komen dan weer roofinsecten en vogels af zodat de diversiteit nog groter wordt.

We ontdekken dat, wanneer er meer

Een Bladsnijder loopt een rondje over een Rudbeckia

Buikverzamelaars

Dat klinkt wat bizar maar in de bijenwereld is het heel normaal. Er zijn heel veel bijensoorten die voor hun broed stuifmeel verzamelen. Veel soorten zoals ook de Honingbij verzamelen stuifmeel aan hun poten. Er zijn ook soorten die haar of haarbanden op hun buik hebben, waarmee ze over de bloem lopen en hun achterlijf "deppen" op de bloem. Soms zijn die haren zelfs statisch geladen om het stuifmeel beter vast te houden. Je kunt het vaak mooi

zien bij de kleine maar algemene Tronkenbij die zelfs nu nog wel vliegt. Ook de bladsnijders of behangerbijen zijn buikverzamelaars. Op de foto zie je zo'n bladsnijder die keurig een rondje loopt over de Rudbeckia. De randbloemen zijn voor de sier en om insecten te lokken, maar het bruine binnenste deel zijn de bloemen die zaad vormen. Die bloemen bloeien in een krans van beneden naar boven en de bij volgt het rondje van de ring waar het stuifmeel van te zien is.

inheemse planten (vaak wilde planten) in de Vlindertuin staan, er nog meer insecten op af komen. Dat maakt dat de tuin er wat rommeliger uit gaat zien en dat je bij het onderhoud minder weghaalt van wat elders onkruid genoemd wordt, maar het resultaat daarvan is verbluffend.

Wanneer we alle soorten bekijken die tot nu toe in de Vlindertuin gevonden zijn, betreft het al meer dan 1200 soorten. Het grootste

deel daarvan betreft nachtvlinders, omdat daar erg veel onderzoek naar is gedaan, maar ook van andere insectengroepen zijn al grote aantallen gevonden. Dan zie je opeens vliegen als het Wollig gitje en de Gewone pissenbedvlieg op de berenklaauw. Dan vind je ook de Rode halsbandwants en de Hazelaarbladrolkever.

Er gaat een nieuwe wereld voor je open...

Joop Verburg

Wollig gitje vlieg

Rode halsbandwants

Gewone pissenbedvlieg

Hazelaarbladrolkever

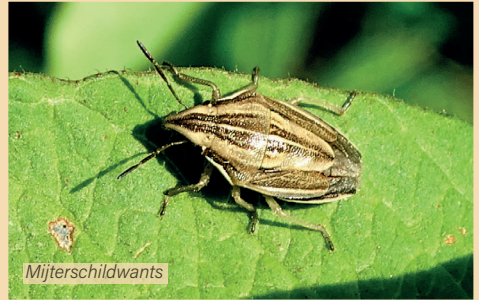
Overige insecten

Steeds meer kijken we niet alleen naar vogels, planten, vlinders, paddenstoelen enzovoort, maar naar alles wat ons opvalt.

Dat doen we met de werkgroepen wanneer we op pad zijn. Maar ook persoonlijk gaan veel mensen gewoon de natuur in om naar alles te kijken wat ze opvalt en wat ze tegenkomen. Dat maakt het allemaal nog interessanter, maar ook wetenschappelijk is het van belang omdat dan niet alleen die bekende geliefd soorten geïnventariseerd worden maar ook alles wat daarop en daaromheen leeft.

Die ontwikkeling heeft ook invloed op de Vlindertuin waar we steeds vaker planten laten staan die spontaan opkomen. Grote berenklaauw, Jakobskruid, Glanzige ooievaarsbek, Knopig helmkruid en noem maar op.... Het afgelopen seizoen hebben we dan ook op veel plekken heel veel nieuwe soorten gezien. Ik noem maar een paar bijzonderheden.

Op de begraafplaats vond ik de Klimopkevercicade. Ook op de begraafplaats vond Irmgard de Mijterschildwants en de Gewone pantserwants.

Mijterschildwants

In het Steenberger oosterveld de Zomersmaragd (mooie kever) en op Jakobskruid een sluipwesp die zich alleen maar richtte op de rupsen van de Sintjakobsvlinder om daar eitjes in te leggen.

Zomersmaragd

Ten slotte op de Takkenhoogte op aanwijzing van Edwin de Weerd de zeldzame Springzaadbladroller op de Reuzenbalsamien bij de parkeerplaats.

Joop Verburg

Keverklimopcicade

Springzaadbladroller

Paddenstoelenwerkgroep

Op het moment dat ik dit schrijf is het al langere tijd heel droog en dat betekent dat er op het gebied van paddenstoelen nauwelijks iets is te vinden. Vanaf september gaan leden van de paddenstoelenwerkgroep samen met leden van de plantenwerkgroep op pad in verschillende gebieden om samen te zoeken en te inventariseren. Vorig jaar zijn we daarmee begonnen en het blijkt een enorm mooie combinatie. Iedereen die mee wil doen is welkom. Geef je op via info@natuurverenigingzuidwolde.nl en je krijgt wekelijks bericht over de verzamelplek.

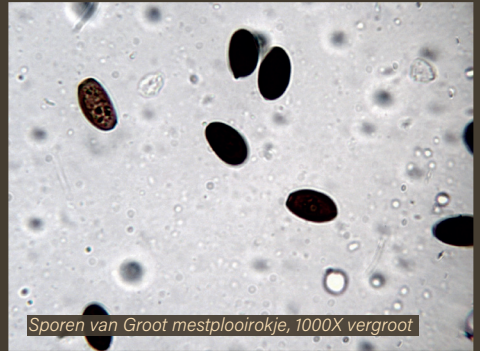
Plooirokjes

Terugkijkend op de afgelopen periode zijn er wel een paar spectaculaire dingen te melden.

Voor de plooirokjes gaven grote verrassingen. Plooirokjes zijn kleine paddenstoeltjes met een prachtig plissé hoedje.

Irmgard Ballast vond op de begraafplaats een aantal plooirokjes die met microscopisch onderzoek en de nodige moeite bepaald zijn als Mestplooirokjes; een zeldzame soort.

Zelf vond ik verschillende keren op snippers bij de Vlindertuin plooirokjes met vrij grote ovale sporen. Ik onderzoek dat met een microscoop die tot 1000x kan vergroten.

Sporen van Groot mestplooirokje, 1000X vergroot

Die sporen passen alleen bij Groot mestplooirokjes. Na bevestiging door een mycoloog die ook aangaf dat in de literatuur beschreven wordt dat dit mestplooirokje ook op houtsnippers voorkomt, heb ik het ingevoerd op waarneming.nl. Daar bleek het de eerste keer te zijn dat deze zeer zeldzame soort werd gemeld. Op de website van de mycologische vereniging staan ook slechts 5 stippen van eerder vondsten. Kortom een heel bijzondere vondst gewoon in de Vlindertuin.

Joop Verburg

Mestplooirokje, *parasola schroeteri*

Groot mestplooirokje *Parasola megasperma*

STEENUILEN EN RANSUILEN AAN DE LINDERVELDWEG

Begin juni kreeg de Natuurvereniging een bericht van Hans van der Jagt van de Linderveldweg met als tekst:

“Volgens mij hebben wij steenuilen en ransuilen in de tuin. We horen ook de bedelroep van ransuiljongen.”

De foto van de Ransuil was mooi en duidelijk. Dat was reden voor Irmgard Ballast en mij om een bezoek te brengen aan deze man. Het werd een heel leuke ontmoeting met meubelmaker Hans. Hoog in een beuk achter het huis hing een steenuilenkast. Hans had recent jongen nog gezien maar voor ons hing die kast te hoog. Waar de Ransuil gebroed had, was niet duidelijk want behalve een enorme spar stonden er ook grote oude eiken, linden

Hans van der Jagt

zoals de Suzuki-vlieg en te harde regen gaan schade aan de trossen konden toebrengen. Alles was daar biologisch. Een van de mooiste dingen vond ik dat Hans er alles aan doet om zoveel mogelijk vogels bij huis te krijgen omdat hij ervan overtuigd is dat de zang van

Ransuil (Hans van der Jagt)

en berken rond het huis. Die stonden vol in blad en er was geen Ransuil te ontdekken. Naast het huis was een perceel waar druiven stonden. Hoog op stam en met ranken die langs draden naar beneden afhingen. Hans vertelde dat hij ieder jaar zo'n 3000 trossen in vliezige zakjes bond zodat plaaginsecten

vogels de groei en rijping van de druiven bevordert (overigens wordt bij wijngaard de Reesthoeve klassieke muziek gedraaid om dezelfde reden). In het hiernavolgende artikel beschrijft hij hoe dat werkt.

Joop Verburg

PLANTEN EN BOMEN GEDIJEN BIJ MUZIEK EN VOGELZANG

De natuur zit vol fascinerende verbindingen. Een van de meest intrigerende ontdekkingen is het gunstige effect van vogelzang op de plantengroei.

Volgens Ernst Zürcher, bosbouwkundig ingenieur, fungeren vogelzangen als een "akoestische meststof" voor planten, vegetatie en struiken.

Stomata: de uitwisselpoortjes van planten

Stomata zijn kleine openingen die zich voornamelijk in de bladeren van groene planten bevinden en een cruciale rol spelen

bij de gasuitwisseling. Deze microscopisch kleine poriën stellen de plant in staat de koolstofdioxide op te nemen die nodig is voor fotosynthese en zuurstof af te geven. Stomata reguleren ook de transpiratie, een essentieel proces voor de opname van voedingsstoffen en hydratatie van planten. Studies aan de Universiteit van San Diego hebben aangetoond dat akoestische trillingen, zoals muziek of vogelzang, het openen van de stomata vergemakkelijken. Deze verbeterde opening optimaliseert de opname van koolstofdioxide en voedingsstoffen, waardoor de groei van planten, waaronder groene planten, kamerplanten, vetplanten en bloeiende planten, wordt versneld.

Hans van der Jagt

Hans van der Jagt is blij met zingende vogels zoals deze Tuinfluiter

ENKELE BEVINDINGEN BETREFFENDE DE ECODUCTEN

Suthwalda

Door Jaap Vliegthart is op ecoduct Suthwalda een mobiele camera geplaatst in het deel tussen het ecoduct en het fietspad. Het bleek dat daar passages plaatsvinden van dassen, vossen, en steenmarters. Dit is heugelijk nieuws, want het aantal passages op het open deel van het ecoduct is nog altijd minimaal. Eén van de twee camera's van het ecoduct gaat nu voorlopig benut worden voor plaatsing elders op het ecoduct, waar wellicht meer kans is op waarnemingen.

Stiggeltie

De Torenavalken hebben dit jaar niet kunnen broeden op hun vertrouwde plek. Een paartje Nijlganzen had hun torenvalkenkast al vroeg in het jaar overgenomen. Ook dat is natuur. Wel zullen in de komende winterperiode alle hoog opgaande struiken en bomen tot laag boven het maaiveld worden afgezaagd. De Torenavalken hebben dan weer een vrij uitzicht en ruim baan om af- en aan te vliegen.

De grote poel was door de vele regen dit voorjaar goed gevuld. Veel kikkerdril, kikkervisjes, bruine kikkers en wat Kleine watersalamanders werden gezien, naast kleine waterdierdjes. Begin augustus was de poel echter zo goed als opgedroogd. Afwachten wat hiervan het gevolg is voor het waterleven in het komende voorjaar.

Er wordt nog steeds veel gebruik gemaakt van het ecoduct door de Reeën, Dassen en Vossen. Een aantal keren was op camerabeelden heel mooi te zien dat een Vos een grote (vermoedelijk) karper als prooi in zijn bek had om daarmee zijn jongen te voeren. Dat was nog niet eerder op het ecoduct vastgelegd.

Een van de mooiste beelden was de passage van een Bunzing die zo rustig passeerde dat het karakteristieke gezichtsmasker goed te zien was.

WONINGNOOD VERHOLPEN!

Voor de Ringslangen is het woningnood probleem weer voor een jaar verdwenen. Met hulp van ongeveer 10 vrijwilligers hebben wij bij de Buningshof de ringslang-broeihoop weer bewoonbaar gemaakt. Ringslangen leggen hun eieren in hopen gras/bladeren/takken waarbij de natuurlijke broei in de hoop de eieren uitbroedt. Elk jaar moet een hoop opnieuw worden ingericht om de broei te stimuleren en hierdoor ringslangen aan te trekken. Helaas zaten er geen eieren in. Op dit moment zijn er ook weinig meldingen van ringslangen in Zuidwolde maar is de biotoop rond de Buningshof wel een ideale omgeving. Boven de A28 zijn ze wel volop aanwezig in bijvoorbeeld het gebied rond Oude Kene en in het Koekangerveld. De broeihoop (ook officieel geregistreerd op "broeihopen.nl") kan ook plaats bieden aan zoogdieren of andere reptielen. De vrijwilligers hadden een uur of 2 nodig om de hoop af te graven en opnieuw

Samen werken aan een broeihoop (Albert Heere)

in te richten. Er waren oude eieren en folders over Ringslangen te bezichtigen en er was ruim de tijd om te genieten van de zon, natuur en stroopwafels. Via de afdeling Groen van de Gemeente De Wolden hadden wij voldoende schors voor de basis van de broeihoop. Dankzij de hulp van onze penningmeesteres is de hoop later nog verder afgemaakt met een lading hooi. Volgend jaar is er weer een kans om aan deze interessante activiteit mee te doen.

Albert Heere

WERKGROEP LANDSCHAPSBEHEER

Wij zijn weer begonnen! Na een periode van rust zijn we op donderdagmorgen 18 september weer vol energie aan de slag gegaan. Tijdens een rondgang over Steenberger Oosterveld was het schrikken, de natuur was weer flink bezig geweest. Er is dus weer veel te doen dit seizoen. De landschapbrigade snoeit op vrijwillige basis de heidevelden op Steenberger Oosterveld. Als het nodig is doen we ook de wandelpaden, de fietspaden en af en toe snoeien we ook rondom het Zwarte Gat alles in overleg met de eigenaar St. Het Drentse Landschap. De werkgroep bestaat uit 9 personen die elke donderdagmorgen met elkaar de heidevelden vrij maken van vliegdennenen berkenopslag. Wij starten om 09.00 uur tot ongeveer 12.00 uur, met daar nog tussen een koffie pauze. Mogelijk dat wij dit seizoen weer een uitwisseling doen met de

Even een gezellige koffiepauze (Bert Snippe)

werkgroep Heideschonen van de vogelwacht uit Uffelte. Deze groep maakt de heide in het Holtingerveld schoon van opschot. Lijkt het je leuk om als vrijwilliger gezellig in de buitenlucht met een groep natuurliefhebbers tussen 18 september en 15 maart de heide vrij te houden van opslag? Wij kunnen nog een aantal vrijwilligers gebruiken. Er valt genoeg te doen! Voor inlichtingen kun je bij mij terecht, Bert Snippe 0654256270 coördinator van de werkgroep Landschapsbeheer.

Bert Snippe

DANKBETUIGING

De heer en mevrouw Pieters waren al heel lang lid van de Natuurvereniging, maar helaas is mevrouw Brechtje Pieters afgelopen jaar overleden en de heer Willem Pieters kwam door afnemende gezondheid in Tonckenshuys terecht. Hun huis wordt verkocht, maar het leek Willem Pieters een goed idee om het teakhouten bankstel uit hun tuin aan de Natuurvereniging te schenken. Wij zijn dankbaar dat ze daaraan hebben gedacht. Een lid van onze vereniging ontving een afzwaailbonus, die hij meende niet nodig te hebben. Hij heeft die aan de Natuurvereniging geschonken en in een gesprek leek het passend om dit zeer aanzienlijke bedrag te besteden aan een toekomstig natuurpad-project in de nieuw te bouwen wijk Middelveen V (vijf). Vanzelfsprekend zijn wij die gever zeer dankbaar.

Nog steeds zijn we gedurig dankbaar voor het gebruik van Buningshof. Met name door de toename aan jeugdactiviteiten worden de gebouwen zeer regelmatig gebruikt en ook de veilige opslagplek voor alle materialen is uiterst plezierig. Wij zijn de familie Buning dan ook zeer dankbaar. Wij proberen het terrein met elkaar een beetje in de stijl van de eigenaren op orde te houden op speciale opschoondagen, maar de schitterende Slaapmutsjes blijven wat ons betreft hun eigen plek houden.

Bestuur NVZ

Slaapmutsjes bij Buningshof

BEDENKEN

ONTWERPEN

UITVOEREN

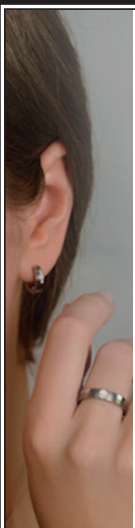
Geworteld in het verleden, indrukwekkend in het heden

drukkerij
van dijk

Zomerdijk 13a, 7942 JR Meppel
(0522) 270280 www.drukkerij-vandijk.nl

g.creatief

Zomerdijk 13a, 7942 JR Meppel
(0522) 728100 www.gacreatief.nl

Op zoek naar een
mooi sieraad, horloge,
klok of wekker?

*Loop dan eens binnen
bij Juwelier Dekker!*

Ook voor uw reparaties
kunt u bij ons terecht.

Juwelier
Dekker

Hoofdstraat 99 Gemeenteweg 62
0528-372441 0522-463788
Zuidwolde Staphorst
www.juwelierdekker.nl

Reparatie en onderhoud van alle merken, ook hybride
en elektrisch met behoud van fabrieksgarantie.
Ons team van ervaren monteurs werkt vanuit
één doel: u zo goed mogelijk weer op weg te helpen.

NIEUW! Ook uw adres voor apk, onderhoud en
reparatie van campers en bedrijfswagens.

AUTOBEDRIJF
WEMMENHOVE

Meppelerweg 3 - Zuidwolde
tel. (0528) - 37 12 27
wemmenhoveautos.nl

VERHUUR | REPARATIE | OCCASIONS | BEDRIJFSWAGENS | WASSTRAAT
PROFESSIONEEL POETSBEDRIJF | APK-KEURINGEN | AUTO-LEASE

"RechtSTREEKs van onsland in uw hand"

Cherlijke, verse, lokale
streekproducten

- BOERENKAAS, ZUIVEL, VLEES,
EIEREN, GROENTE, FRUIT, ETC.
- CADEAU-PAKKETTEN
- BOODSCHAPPEN WEKELIJKS
GRATIS AAN HUIS BEZORGD!

GEOPEND VAN DINSDAG T/M ZATERDAG
HOOFDSTRAAT 109 · 7921 AG ZUIDWOLDE
06 - 11 41 36 42 · INFO@DEBOERENSTREEK.NL

**De TUIN kan wat extra
voeding gebruiken:**

- Strooi nu:** - Koemestkorrels
- Kalkkorrels
- Anti-mos middel

Tevens voor de tuin aanwezig:
Potgrond, Tuinaarde, Tuinzaden, Poot-
aardappelen, Groente- en perkplanten,
enz., enz.

*Scherpe vaste prijzen van
alle merken Honden- en kattenvoer*

Wassens De Molen
Zuidwolde
371463

JanWassensVeevoer

Natuurgenoten is een uitgave
van de Vereniging voor
Natuurbescherming Zuidwolde
en Omgeving.
www.natuurverenigingzuidwolde.nl